

СИЁСИЙ

ҲАРАКАТЛАНТИРИШ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Ҳизб фаолият олиб бораётган барча минтақаларида мустаҳкам ўрнашишга муваффақ бўлди. Доимий равишда тартибли сақофат, гоҳо жамойй сақофат бериши ва имкон бўлиб қолган пайтларда режаларни очиб ташлаши, туб манфаатларни табанний қилиши натижасида ҳизб фикр ҳолатидан унга сиёсий ҳаракатлантиришни ҳам қўшиб олиб бориш имкониятига эга бўлди. Энди у барча воситалар билан имкони борица жамойй сақофат беришни амалга оширмоғи ва лозим бўлганда манфаатларни табанний қилиб, режаларни очиб ташлаши ҳамда табанний қилган манфаатлар ва очиб ташланган режаларни ҳар қандай услублар билан ёйишга интилноғи зарур бўлиб қолди. Шунинг учун ҳизбий ишларни кўпайтириш керак ҳамда ҳизб ўзининг тўрт вазифасини бажараётгани яққол намоён бўладиган ушбу янги вазиятга ўтиш зарурлигини барча ҳизбийлар ҳис этишлари керак. Бироқ бундан - ҳизб уриниб кўриш даврини босиб ўтибди - деган маъно чиқмайди. Балки ҳизб бу уриниш даврида то уни кенг ёйилишга яқинлаштирадиган даражада муваффақиятга эришгунга қадар давом этаверади. Шунинг учун барча ҳизбийлар ушбу ҳолатни ҳис этиб мазкур муваффақиятга эришиш учун ҳаракат қилишлари зарур. Ҳизб крий майдонда, айниқса фаолият кўрсатаётган минтақаларда ўз ҳаракати учун йўл очишга муваффақ бўлди. Ҳамда фаолият минтақаларига қўшни мамлакатларга ўзини

сездиришга муваффақ бўлди. Энди у ўз ҳаракатлари учун сиёсий майдонда йўл очишга тайёрланмоғи ва фаолият минтақаларида қўллайдиган воситаларни кўпайтирмоғи зарур. Шунда у ўзини жамиятга фикрий жиҳатдан кўрсатганидек сиёсий жиҳатдан ҳам кўрсатади. Сиёсий майдонда йўл очиш фикрий майдонда йўл очишдан кўра қийинроқ эканини билмоғи лозим. Чунки ҳизб сиёсий масалаларни бевосита сиёсий доираларда муолажа қилиши кифоя қилмайди. Балки у фикрий майдонда ҳаракат қилганидек сиёсий майдонда ҳам ҳаракат қилиши ва сиёсий масалаларни уммат ўртасида муолажа қилиши лозим. Токи уммат бу масалаларни идрок этсин ва улар учун ҳаракат қилишга интилсин.

Ҳизб уммат орқали сиёсий доираларга кириб боради ва уларга таъсир ўтказиши. Бундан ташқари у жузъий ечимга рози бўлмайди ва ундан жузъий ечим бериш талаб ҳам қилинмайди. Балки тўлиқ ва умумий ечим учун ҳаракат қилади. Шунинг учун сиёсий доирада ундаги масалаларни муолажа қилиш билан машғул бўлмай, балки уммат доирасида шуғулланиш орқали сиёсий доирада шуғулланиши ҳамда ундаги бузуқликни муолажа қилади ва тўғри сиёсатни - бир бутун сифатида - чизиб беради. Ҳизб жамиятдаги бузуқликларни ислоҳ қилиш учун ҳаракат қилмайди. Чунки у бутун жамият асосидан бузуқ деб ҳисоблайди ва янги жамият - Исломиий жамиятни барпо этиш учун фаолият олиб боради.

Ҳизб ёлғиз ўзи курашга кириши қўпол хато эканини билади. Балки курашга уммат билан бирга кириши, уммат номидан гапириши ва фақат умматга суяниши лозим. Шу туфайли умматнинг фикр ва туйғуларини тайёрлаш учун фаолият олиб боради. Токи ҳизб умматга етакчилик қилиб, у билан бирга ҳаракат қилсин. Шунга кўра ҳизбнинг сиёсий йўлга ёриб чиқиши аста-секин бўлиши ва ўз йўлида ғайри оддий қийинчиликларга йўлиқиши табиийдир. Ҳизб бу қийинчиликларни бардош билан енгиб, уларни бартараф этиши лозим. Сиёсий майдонда йўл очиш мабдаий сақофат бериш билан бирга сиёсий сақофат беришга ҳам етарли эътибор беришни ва ушбу сиёсий сақофат бериш жамиятга тааллуқли раъйлар билан ҳамда сиёсий фаолият олиб бориш имкониятига эришиш учун одамлар ўз ишларини «ундовчи кучга айлантириш лозим бўлган тушунчалар» деган эътиборда бажаришлари кайфиятига алоқадор раъйлар билан сақофат беришни ўз ичига олишини талаб қилади. Шунингдек ҳизб ўзи жамиятда фаолият олиб бориши ва ўзини ҳаёт майдонида кўришини ҳам талаб қилади. Ҳизб аъзоси жамиятда мавжуд фикрларнинг хатолигини идрок этиши, уларни синдириб ташлаши ҳамда одамларга сиёсий ва бошқа фикрлар билан сақофат бериши учун унга сиёсий фикрлар баён қилиб берилишига муҳтож бўлмайди. Чунки у ўз вазифасини бажара олиши учун кифоя қиладиган ҳизбий сақофатга эгадир. Ҳамда унда ҳизб пайдо қилган ижодкорлик қуввати бор. Бу қувват ёрдамида у сақофат

беришга ва танқид қилишга қодирдир. Мисол тариқасида баъзи фикрларни келтирамиз, шу фикрлар билан одамларга сақофат берилиши ва унга зид келадиган фикрлар танқид қилиниши лозим:

1) Жамиятда фардийлик (яъни шахсийлик) фикрлари мавжуд бўлиб, бундай фикрлар «ҳар бир одам алоҳида шахс» деган назарияни вужудга келтириб, уни оммалаштириб юборган. Ҳолбуки фардийлик фикри чиркин фикр бўлиб, у қалбларда худбинликни пайдо қилади ва гарчи у разолат бўлса ҳам, уни фазилат қилиб қўяди. Ушбу фардийликдан бошлиқ бўлиш фикри, шахсни ислоҳ қилиш фикри, ҳокимиятни ислоҳ қилиш учун унинг тепасидаги шахсларни бошқа шахсларга ўзгартириш фикри, шахсий адоват фикри, фикрлар ҳақида баҳс юритиш ўрнига шахслар хусусида баҳс юритиш фикри вужудга келди ва ҳоказо. Шунга кўра фардийлик фикрларига қарши курашиш, уларнинг бузуқлигини баён қилиб бериши ва уларнинг хато эканини журъат билан очиб ташлаш лозим. Ҳамда бошқа бузуқ фикрларни янчиб ташлагандек уларни ҳам янчиб ташлаш, масала шахсга эмас, балки умматга тааллуқли эканини ва баҳс шахслар хусусида бўлмай балки фикрлар хусусида эканини билиш зарур. Демак умматга эътибор берилади, Ислом ҳақида баҳс юритилади. Ислом учун ва Ислом уммати учун ҳаракат қилинади.

2) Ривожланиш фикрига қарши курашиш. Бу фикр икки турлидир. Иккала тури ҳам нотўғри

фикрдир. Ғарбликлар айтадиларки: «Жамият босқичма-босқич ривожланади». Бундан эса босқичма-босқичлик фикри келиб чиққан. Коммунистлар айтади: «Жамият бир ҳолатдан иккинчи ҳолатга инқилобий тарзда кўчиб ўтади ва ушбу кўчиб ўтишга эришишда зиддиятларга муҳтож бўлади». Коммунистларнинг фикри одамлар орасида ёйилмаган бўлса, ғарбликлар фикри жамиятда ҳукмрондир. Бу икки тарафнинг очиқ хато эканини баён қилиб бериш зарур. Яъни ҳеч қанақа босқичма-босқич ривожланиш ҳам, инқилобий ривожланиш ҳам йўқ, балки масала жамиятдаги мавжуд фикр ва туйғуларни ўзгартиришдир.

Агар фикрлар ва туйғулар ўзгарса, фикрий ва шуъурий инқилоб содир бўлади. Бундай инқилоб умматни ақидадан келиб чиқадиган низомни вужудга келтириш учун ҳаракат қилишга ва ҳаётнинг барча соҳаларида умумий инқилобни поёнига етказишга аниқ олиб боради. Расулulloҳ (Саллаллоҳу алайҳи ва олиҳи ва саллам) Исломни етказишда амалга оширган ишлари бунинг ёрқин далилидир.

3) Умматни ишчилар, деҳқонлар ва сармоядорлар ва ҳоказо табақаларга ажратиш ҳақидаги жамиятда мавжуд фикрларни йўқ қилиш ҳамда бутун уммат бўлинмайдиган бир бутун уммат эканини ва жамият ягона жамият эканини зеҳнларга ўрнатиш лозим. Бинобарин бутун умматга хитоб қилинади ва бутун жамиятга юриш қилинади.

4) Мустамлакачи кофир уммат ишларини ёлғиз ўзи бошқариши ҳамда умматни мухлис сиёсий гуруҳлардан ва сиёсий фаолиятдан нафратлантириш учун сиёсатдан ва ҳизблардан узоқлаштириш фикрини вужудга келтирди. У мана шу фикрни мустаҳкамлашга ҳар тарафлама ёрдам берди. Барпо бўлган ҳизблардан ва сиёсатдан жирканишни юзага келтирди. Чунки бу сиёсат ва ҳизблар ўзининг алдамчилиги ва субутсизлиги сабабли оммада ушбу жирканишни юзага келтирди. Ҳамда ҳизбларнинг бузуқлигини ва сиёсат билан шуғулланиш ярамас иш эканини омма кўриб ҳис этадиган бўлиб қолди. Таълим-тарбия ва ваъз-иршод мажлисларида етакчилик қилаётган шахслар ҳам сиёсатдан узоқлаштириш тушунчасини яхши ёки ёмон ниятда мустаҳкамлашар ва тақводор мўминларни сиёсатдан ҳам, ҳизблардан ҳам бездиришар эди. Демак бу фикрга қарши курашиш ва унинг бузуқлигини баён қилиб бериш лозим. Ҳамда мусулмонлар уйғонишлари ва даъватларини ёйиш учун босиб утадиган йўл - уларнинг ҳизбий уюшишлари экани ва уюшма атрофида жипслашишлари эканини одамлар доимо тиниқ тасаввур этишлари учун ҳаракат қилиш зарур.

5) Хушмуомалалик, риоя қилиш фикри одамларга ҳукмронлик қилганидек, доно услуб - тинчлик йўли билан иш қилиш услуби, зеро, донолик - ўйлаб қадам босиш, шароитга риоя қилиш ва курашга чақирмаслик экани ҳақидаги фикр ҳам уларга ҳукмроклик қилмоқда. Уларнинг таъбири бўйича дипломатия деб аталадиган бу

фикр одамларда энг муҳим ишларда ён беришни ҳамда куфр ва ботил ҳукмронлигига рози бўлишни юзага келтирди. Шунинг учун бу фикрни очиқ танқид қилиш ва ақидавий услуб - курашиш услуби эканини, мустаҳкам ақида эса ўзига зид барча нарсаларни ва ботилни тан олишни инкор этишини ҳамда курашиш ва инкор этишда қаттиқ туришини баён қилиб бериш зарур. Одамлар қўллаши лозим бўлган услуб - курашиш услуби эканини тушунтириб бериш лозим.

Бу сўзлар сиёсий сақофат бериш ва унга алоқадор жамиятга ва одамлар ўз ишларини қандай бажаришларига тааллуқли фикр ва раъйлар нисбатан айтилди. Ҳизб ўз ишларини бажаришига келсак, буни шарҳлаб беришга ҳожат йўқ. Чунки фикрат аниқ-равшан, тариқат эса тиниқ баён қилиб берилган. Шунга қарамасдан ҳизб бажаришга киришмоғи зарур бўлган ишлар хусусида баъзи мисолларни келтирамиз. Бу мисолларни фақат мисол тариқасида келтириляпти. Фаолиятда фақат шу мисоллардаги ишларга чекланмаслик керак. Ҳизб ҳар бир ҳизбий бажариши зарур бўлган ишларда ижодкорликни унинг ўзига ташлаб қўяди. Зеро, ишлар учун ҳеч қандай чеклов йўқ ва улар бирор турда чекланмайди. Амалларга тааллуқли баъзи нарсалар қуйидагилар:

1) Ҳизб ўзига мажол (фаолият майдони) қилиб олган минтақадаги мамлакатнинг сиёсий ҳаётида таъсирли, эътиборли кучга айланмоғи учун ҳаракат қилиш лозим. Ҳизб шу даражада бўлиши керакки, қўшни мамлакатларда ва Ислом оламининг бошқа

ерларида ҳам нуфузга ва обрў-эътиборга эга бўлсин. Бунинг учун ҳалқаларда одамларга сиёсий сақофат беришни кучайтириш ҳамда сиёсий ҳаракатлантириш одамлар билан бирга ҳамоҳанг бўлмоғи учун имкони борича турли воситалар билан сақофат беришни кучайтириш зарур. Бунинг натижасида одамлар ҳизб даъват қилаётган фикрларнинг тўғрилигини, даъватчиларнинг ростгўй ва журъатли эканини идрок этадилар.

2) Ҳизб сиёсий жамоатчилиқни етаклашни бошлаши лозим. Ҳизб бу вазифани ўз зиммасига олар экан, ўзи танийдиган шахслар ва ҳаракатларни даъват қилишдан имкон бўлган вақтларда омма ўртасида юз бераётган ишлар хусусида сиёсий ҳаракатлантиришни амалга оширишга ўтади. Сиёсий ҳаракатлантириш учун режаларни очиб ташлаш ва туб манфаатларни табанний қилиш хусусида етарли мавзу ҳизбда бўлиши зарур.

3) Ҳизб халқ оммаси билан мустаҳкам боғланиш вазифасини бажариши лозим. Бу боғланиш турли-туман бўлиши, яъни масжидларда дарс бериш, маърузачилар, мударрислар, муаллимлар ва бошқалар билан баҳс-мунозаралар қилиш ҳамда қаерда бўлмасин халқ оммаси йиғилаётган жойларга ташриф буюриш каби кўринишларда бўлиши лозим. Ҳизб билан омма ўртасидаги алоқа мустаҳкам бўлиши учун бу боғланишларни такрор-такрор қилиб кўпайтириш керак.

4) Ҳизб одамларнинг фикр ва туйғуларини яхши билиб олиши, уларнинг ҳолатларидан кенгроқ хабардор бўлмоғи зарур. Унинг бу хабардорлиги ҳалқалари воситасида бўлиши ва олган маълумотлари воқеликка мос тарзда тўғри бўлиши лозим. Сўнгра ушбу маълумотларни уммат бу ёмон вазиятдан халос бўлиш учун ва қайтадан Ислому байроғи остида Ислому даъватини ёйиш учун қандай кураш олиб боришини баён қилган ҳолда ҳизб ўзининг журнали, барча газеталар, радио, муурожаатлар ва маърузалар орқали мумкин бўлган барча ахборот тарқатиш воситалари ёрдамида тарқатиши лозим.

5) Барча гуруҳлар билан фикрий курашга киришиш ҳизбни мукамал қилиб ўстиради ва уни кичик гуруҳ шаклидан комил ҳизбга айлантиради. Ҳизбни баркамол қилгувчи нарса - фикр барча фикрларни, хусусан сиёсий фикрларни ўз ичига қамраб олганидир. Бу фикрий курашга сиёсий ҳаракатлантириш ҳамроҳ бўлиши лозим. Мана шу иш бошқа барча фикрларнинг тақдирини белгилайди ва уларни заифлаштиради. Сўнгра уларни йўқ қилади. Сиёсий ҳаракатлантиришга ҳамроҳ бўлган ушбу фикрий кураш ҳизбнинг ўсишини ва ҳаракатини камолига етказиш учун жуда зарурдир.

6) Журъат билан ошкора равишда оммавий ҳаракатлантиришга ўтиш гуруҳ амалда ҳизбга айлана бошлаганига далилдир. Бундан олдин эса ўтиш имконини қўлга киритиш учун уринишлар бўлади. Ушбу журъат билан ошкора равишда

оммавий қўзғатиш кетма-кет содир бўлса, демак ҳизб жамиятга мурожаат қилиш, яъни ёйилиш нуқтасига етган бўлади.

7) Бу кўчиш жамиятга таъсир этади ва бу таъсир умматни янги шаклдаги жамият сари ундайди. Бунинг натижасида ҳар бир гуруҳ бошқа гуруҳларга ва бу гуруҳларни жамлашга уринаётган янги ҳаракатга нисбатан ўз режасини белгилаш учун жамиятда бор кучини сарф қила бошлайди.

8) Умматни унинг одати бўлиб келаётган эски вазиятларидан олиб чиқиш ҳамда ҳизб тарқатган ва одамларга таъсир қилган фикрларга мувофиқ янги шаклдаги жамият сари умматни ундаш мустамлакачи кофирнинг хусуматини орттиради ҳамда жаҳолатпарастлар, ажнабий сақофат билан заҳарланган кимсалар ва ҳоким гуруҳларнинг ҳизбга қарши фаоллигини кучайтиради. Шунинг учун ҳизб янги ҳодисаларга дуч келади. Ҳизб бу дуч келишни ўз вужудини кучайтиришга восита қилиши лозим.

9) Сиёсатчилар ва уммат олиб бораётган сиёсий кураш режасини танқид қилиш зарур. Бу эса босиб ўтилиши лозим бўладиган тариқатни баён қилиб бериш билан бўлади. Доим аниқ-равшан бўлиши лозимки режа ва услубда икки унсур тўлиқ топилгандагина муайян натижани бериши мумкин. Бу унсурлардан бири, режа ва услубни амалнинг тури белгилаши, иккинчиси, режа ва услуб мабдага зид бўлмаслигидир. Режа ва услуб муайян воқеликни муолажа қилувчи воқеликдир. Режа ва услуб айни пайтда улар ёрдамида иш юритиш учун

ишлаб чиқиладиган амалиётдир. Шундагина режа ва услуб муайян натижани беради.

10) Ҳизбдаги муайян шахснинг ёлғиз ўзи ёки фақат ҳизбнинг ёлғиз ўзи ҳаракат қилиши катта хатодир. Шунингдек курашни муайян шахсга ёки муайян ҳизб ёхуд гуруҳга қаратиш шахснинг шахсияти ёки унинг тутган ўрни ёхуд мана шу ҳизб ёки гуруҳнинг эгаллаган мавқеи қай даражада бўлмасин катта хато деб ҳисобланади. Балки жамойи равишда кураш олиб бориш ва кураш жамиятга қаратилган бўлиши лозим. Ёлғиз ҳолда курашишдан ёки курашни муайян шахсга йўналтиришдан йироқ бўлиш зарур. Чунки ёлғиз ҳолда курашиш ёки курашни шахслар томон йўналтириш йўли хато йўл ва ўта зарарлидир.

11) Жамиятдаги ҳукмрон бўлган ғайри исломий фикр ва раъйларга қаттиқ зарба бериш зарур. Бу фикр ва раъйлар - миллатчилик, коммунистик ёки шунга ўхшаш ғояларни тарғиб қилувчилар тарафидан ёки исломнинг айрим ҳукмларигагина даъват қилаётган шахслар тарафидан содир бўладими ёхуд ғарбга ёки шарққа қўшилиш ёки бетараф туриш каби сиёсий раъйларни ёювчи шахслар тарафидан содир бўладими бунинг фарқи йўқ. Бу иш қаерда учрамасин ундай фикрларга очиқ ҳужум қилиш, уларнинг хатарларини баён қилиш ёки ушбу фикрларни ёяётган кишилар билан фикрий курашга киришиш билан амалга ошади. Бу ишлар ўз навбатида ушбу раъй эгаларини хусусан сиёсий раъй эгаларининг ҳизбга қарши ҳужумини кучайишига ҳамда ҳизбнинг

тарқалишига ёки унинг фикрларини тарқалишига тўсиқ бўлиши учун турли уринишларни амалга оширишларига олиб боради. Бинобарин ҳизб фикрларини ва ҳизбнинг ўзини ёйилишини мустақамлаш учун фикрий майдонда ушбу гуруҳларнинг барчасини бутунлай янчиб ташлаш ўта муҳим вазифа бўлиб қолади.

12) Ҳужумкорлик услуги ҳукмрон бўлиб қолиши зарур. Ҳар қандай гуруҳ билан келишиш ва ҳамкорлик қилишга чақирадиган ҳар қандай фикрга қарши курашиш зарур. Бу ўриндаги масала иймон ёки куфр, ҳақ ёки ботил, ҳаром ёки ҳалол, тўғри ёки хато масаласи эканини, улар ўртасидаги ўртача ечим (муросага келтириб, келиштириш) масаласи эмаслигини баён қилиб бериш лозим. Демак куфр, ботил, ҳаром, хато йўқ қилиниши, иймон, ҳақ, ҳалол ва тўғри эса боқий қолиши лозим.

13) «Ёйилиш нуқтаси»нинг йигирманчи бандида айтилганки, ҳизб одамлар ўйлаётган ва ҳис қилаётган нарсаларга эътиборни қаратмоғи лозим. Шунингдек йигирма биринчи бандида жамиятнинг фикр ва туйғулари ўлчанадиган услуб айтиб ўтилган. Шунга кўра ҳизб маҳаллий лажналари ва вилоят лажналарида бу ишни татбиқ этиши лозим. Бинобарин жамият фикрлари қўйидаги шаклда ўлчаб кўрилади.

а) Одамлар гапираётган ишларни кузатиш.

б) Сиёсий ҳодисалар фикрларга қандай таъсир қилганини кузатиш. Яъни одамларда янги фикрларни пайдо қилдими ёки пайдо қилмадими!

Улардаги мавжуд фикрларни ўзгартирдимми ёки ўзгартирмадимми?

в) Фикрлар одамларда қандай акс муносабат пайдо қилганини кузатиш. Бунинг натижасида одамлар эътиқод қилаётган қайси фикрларда акс муносабат юз бергани маълум бўлади.

г) Ҳодисалар одамларда қандай акс муносабат пайдо қилганини кузатиш. Бунинг натижасида улар эътиқод қилаётган қайси фикрларда акс муносабат юз бергани маълум бўлади. Шу орқали одамларнинг фикрларини ўлчаш ва уларга эътиборни қаратиш мумкин бўлади. Бунинг натижасида ҳизб тарқатаётган фикрларнинг одамлар орасига кириб бориши кўлами маълум бўлади ва шунга қараб алангани кучайтиради ёки муайян йўналишга йўналтиради.

Туйғуларни ўлчаш услуби қуйидаги йўсинда бўлади:

а) Сиёсий ҳодисалар туйғуларга қандай таъсир қилганини кузатиш. Яъни ҳодисалар норозилик уйғотдимми ёки розилик пайдо қилдимми?

б) Тушунчалар ўзгариши натижасида пайдо бўладиган реакция (акс муносабат)ни билиш ва бундан ушбу тушунчаларга бўлган эътиқодни билиб олиш.

в) Фикрлар одамларнинг туйғуларида қандай акс муносабатни пайдо қилганини билиш. Натижада бир жиҳатдан фикрлар билан туйғуларни ўзаро ҳамоҳанглигини, бошқа жиҳатдан эса жамиятдаги уйғоқ туйғуларнинг турини

билдирадиган акс муносабатнинг борлиги маълум бўлади.

г) Ҳодисалар одамларнинг туйғуларида қандай акс муносабат пайдо қилганини билиш. Натижада туйғуларнинг турини ва уларнинг ўзаро ҳамоҳанглигини исботлайдиган акс муносабатнинг борлиги маълум бўлади.

Шу орқали одамларнинг туйғуларини ўлчаш ва уларга эътиборни қаратиш мумкин бўлади ва ҳизб одамларни етакламоқчи бўлаётган фаолиятга улар тайёр ёки тайёр эмасликлари билинади. Токи уммат ҳизб билан бирга қаергача бориши маълум бўлсин.

14) Уммат ҳизбга бўйсуниб, унга итоат қилсагина ҳизб умматнинг етакчисига айланади. Етакчининг эргашувчилари бўлмаса у етакчи бўлиб қолмайди. Етакчилик ёлғиз унинг қўлида бўлсагина, етакчи бўлиб қолади. Чунки етакчилик фикри етакланувчиларнинг бўлишини ва бир вақтнинг ўзида икки етакчи бўлмаслигини тақозо этади. Мана шунга кўра уммат ҳизбга эргашсагина ҳизб етакчи бўлиб қолади. Қачонки ҳизбнинг ёлғиз ўзи итоат этилгувчи етакчи бўлсагина етакчилик қилиши мумкин бўлади. Демак уммат рози бўлиб хотиржам ҳолда ҳизбнинг итоатида юришини таъминлайдиган ишларни ҳизб амалга оширмоғи ҳамда ҳизб ўз фикрларини бошқа етакчиликларнинг фаолияти тўхтаб қоладиган ёки улар тарқаб кетадаган суратда жамиятга ҳукмрон қилмоғи лозим. Шунда фақат ҳизб умматга етакчи бўлиб қолади.

Бу айтилган гаплар қилинадиган амалларнинг ва амалларга алоқадор раъйларнинг бир туркуми эди. Уларнинг кўпчилиги жамиятда кузатилган ва ҳизб сақофатида мавжуд. Шунинг учун уларни тақдим этиш - таъкидлаш ва эътиборни қаратиш бўлади. Ҳизб ўз фикрлари ва раъйларини жамиятга олиб кириш учун сиёсий фаолият олиб бориши ва ишларни очиқ тартибга солиши зарур. Бу эса ҳизб фаолият олиб бораётган Барча минтақаларда очиқ ҳолатга ўтишни тақозо этади. Чунки ушбу вазиятга кўчиш зарурдир. Очиқ ҳолатга кўчиб ўтиш ҳамда сиёсий ва тартиблаш ишларини амалга ошириш ушбу тартиблаш бутун минтақани ўз ичига оладиган кенг қамровли бўлишни талаб қилади. Ҳизб лажналари сон жиҳатдан ҳам тайёргарлик жиҳатдан ўзларидан устун бўлган катта кучга қарши жангга кираётганини билган ҳолда услубларида ўзгарувчан ва мослашувчан бўлиши лозим. Шунга кўра ҳизб лажналари бу кучлар билан очиқ жангга киришдан сақланиши лозим. Бу лажналар ҳушёр ва мустаҳкам бўлиши талаб қилинади. Токи қандай тасодифлар юз бермасин ва ҳар қандай шароитларда ҳам сустлик қилмасдан ўз ишини бажариши билиниб турсин. Ҳамда улар ўз фаолиятини бажармаслигида бирор узр йўқ. Балки тўсиқлар қандай бўлишидан қатъи назар ижро қилмасликнинг ўзи бепарволикдир. Шу билан бирга одамларга кучлари етадиган ишлар юклатилади. Лекин умумий қарорларни ижро қилиши вожиб иш бўлиб, унда ихтиёр йўқ. Балки шахсий фидокорлик лозим бўлган ишни бажариш

ёки бажармасликда ихтиёр берилади. Аммо ишни бажаришни ихтиёр этгандан кейин эса, уни ижро қилиш вожиб бўлади ва бу ишда энди ихтиёр бўлмайди. Ҳизб бажарадиган ишлар сақофий фаолият ва фикрий курашдан иборат. Фикрий кураш ҳам сақофий ишдир. Зеро, у хато фикр ва тушунчаларни танқид қилиш ҳамда тўғри фикр ва тушунчаларни баён қилиб беришдир. Сиёсий ҳаракатлантириш эса сиёсий амал бўлиб, умматни у яшаётган ёмон воқеликка эътиборини қаратиш ва душманлар тарафидан умматга келаётган хатардан огоҳлантириш ҳамда уни ушбу хатардан қутқарадиган ва ушбу воқеликдан озод қилинадиган жиддий ишга ундашдир. Буларнинг барчаси ҳизбдан сиёсий курашни бошлашни талаб қилади. Чунки бу иш ҳизбдан бажариши талаб қилинадиган ишдир.

Сиёсий кураш тариқат эмас, балки услуб бўлиб, у тажриба ва малакага муҳтож бўлганидек маълумотларга ҳам муҳтож бўлади. Ундаги кучқувват ошкор бўлмаган услубларни махфий тутиш ва ошкор бўлган услубларни намоён қилиш билан бирга мабданинг фикрат ва тариқат жиҳатларини тўла очиқ баён қилишдадир.

Ўткир танқид, хатоларни очиб ташлаш ва барча вазиятлар Ислом талаб қилаётган қолипга ўтиши зарурлигини таъкидлаш сиёсий кураш ҳисобланади. Ҳизб ёки унинг бирор аъзоси бажарган иш мустаҳкам фикрат ва тариқат билан ҳамда чуқур фаҳмлаш ва онгли итоат намоён бўлиб турадиган курашчан услуб билан бажарилсагина

сиёсий кураш муайян натижани беради. Зоҳири ботинига зид келмаслиги лозим. Чунки мақсад шунчаки натижага эмас, балки муайян натижага эришиш, гоյ эса қандайдир уйғонишни пайдо қилиш эмас, балки Исломий ҳаётни қайта бошлаш ва Исломий даъватни ёйишдир. Сиёсий курашни эса ҳизб амалга оширади. Шунинг учун сиёсий раъйлар ҳизбнинг бирор аъзоси тарафидан эмас, ҳизб тарафидан берилади. Шунингдек режалар ҳалқа томонидан эмас, балки ҳизб томонидан фoш этилади ва манфаатларни ҳам ҳизб қабул қилади. Ҳизбнинг ҳар бир аъзоси ҳизб баён қилиб берган сиёсий раъйларни ва улардан келиб чиққан иккиламчи раъйларни гапиришлари лозим ва зарурдир. Чунки бу раъйлар ҳизб аъзоси оммага сиёсий жиҳатдан сақофат беришда ишлатадиган моддадир ва сиёсий курашда қўллайдиган қуролдир. Режаларни очиб ташлаш ва манфаатларни қабул қилишдаги ҳолат ҳам шундай бўлиб, ҳизб аъзолари ҳизб баён қилиб берган фикрларни баён қиладилар ва бу фикрларни ўз фаолиятлари учун модда (асос) ва сиёсий ҳаракатлантириш учун қурол қилиб оладилар. Бу сиёсий кураш ҳаракатлантириш унга ҳамроҳ бўладиган фикрий кураш эканини ёдда тутмоқ лозим. Ҳар бир ҳизбийнинг ўз ҳалқасидаги тинимсиз ҳаракати бу сиёсий курашга ёрдам беради ва уни кучайтиради. Ҳар бир ҳизбий ҳалқаларга мушрифлик қилиши, доим ҳизбийлик ҳолатида бўлиши ҳамда иймоний муҳит доим унга ҳукмронлик қилиши зарур ва мустақил ўқиш

орқали ўз фикрларини доим ўстириб бориши лозим.

Сиёсий курашни амалга ошириш режа ва услубга муҳтож бўлади. Режа мабдани ёйиш ёки уни ёйиш тариқати тақозо этадиган бирор ғояни рўёбга чиқариш учун белгилаб бериладиган умумий сиёсатдир. Услуб эса хос сиёсат бўлиб, режани рўёбга чиқаришга ёки мабда талаб қиладиган ишни бевосита ижро қилишга ёрдам берадиган жузъий амалдир. Демак режа ғояни рўёбга чиқариш учун белгилаб берилган умумий пландир. Услуб эса ижро қилиш воситаларидир. Шу туфайли ҳизб қиёдати режани белгилаб беради. Услубларни эса ишни бажараётган шахс ишлаб чиқади.

Режа ва услублар манфаат тақозосига кўра ўзгариб туради. Бироқ режалар услубларга нисбатан камроқ ўзгаради. Режа ва услубларда ижодкорлик намоён бўлиши лозим бўлганидек ҳизб ўз зиммасига юклатилган ишларни бажараётгани ҳам ўз аксини топган бўлиши лозим. Бу эса ҳизбнинг ҳар бир аъзоси ўзининг ҳизб эканини ва ҳизбни гавдалантириб туришини ҳис қилишини тақозо қилади. Зеро, ҳизб фикрий ва шуъурий яхлит бир вужуддир. Гарчи ҳалқаларни назорат қилиб турувчи мушрифлар маҳаллий лажналарга боғланган, маҳаллий лажналар вилоят лажналарига, вилоят мажлислари эса қиёдатга боғланган бўлсаларда, лекин бу боғланиш идора хизматчиларининг боғланишлари каби бўлмай, балки ҳизбий боғланишдир. Шу туфайли бу

боғланиш қотиб қолган муайян шаклда бўлмайди ва бир хилда турадиган ўзгармас ҳолатда ҳам бўлмайди. Ҳар бир шахс бажармоқчи бўлган ёки бажариши талаб қилинган ишни ўзи хоҳлаган услуб билан амалга ошираверади, ҳар қандай услуб ҳам унга тўғри келавермайди, балки бажариши назарда тутилган ишни талаб қилиш билан чекланилади. Шу туфайли бирор услубни бошқа услублар қиёс қилинадиган асос қилиб олиш жоиз бўлмаганидек, услублар хусусида доимий асосий йўналишлар ҳам тузиб бериш жоиз эмас. Чунки услубни амалнинг тури белгилайди. Бироқ тўла қўллаб кўрилган баъзи услубларни амалда синалган тажриба сифатида фойдаланиш учун тавсия этиш мумкин. Амал бу услубларга чекланиб қолиши ёки уларни дустур сифатида қабул қилиниши дуруст эмас. Ҳизб аъзолари фикр ва раъйларни ёйиш ва сиёсий ҳаракатлантиришни амалга ошириш учун қўллашлари мумкин бўлган баъзи услубларни мисол тариқасида келтирамиз:

- 1) Ҳизб аъзоларининг ойнома ва рўзномаларга мақолалар, хатлар ёзишлари.
- 2) Имкони бўлган жойларда маърузалар ўқиш.
- 3) Ҳозирги кун учун муҳим мавзуларда мунозаралар ўтказиш.
- 4) Мударрислар билан масжидларда баҳс-мунозаралар қилиш.
- 5) Маърузачилар билан баҳс-мунозаралар қилиш.
- 6) Мактаб ва институтларда баҳс-мунозаралар қилиш.

7) Одамлар билан уйларда, автобусларда ва ҳамма жойларда баҳс-мунозаралар қилиш.

Бу ва бунга ўхшаш услубларни қўллашда бирор тартибни тузиб чиқишга эҳтиёж йўқ. Балки ҳар бир ҳизбий уларни ўзи амалга ошириши мумкин. Чунки ундаги етарли билим уни жамиятдаги ҳизбий ҳаёт гирдобига шўнғишга лаёқатли қилиб қўяди. Бор масала - ҳизбийлардаги ҳароратга, уларнинг Аллоҳ билан бўлган алоқаларининг қай даражадалигига ва уларнинг ўз даъватида қай даражада мустаҳкамликларига бориб тақалади. Бу услублар орқали фикрларни кенг кўламдаги ёйиш (тарқатиш) рўёбга чиқади. Ҳизб тезлик билан доимий ҳаракат қилишга қодир бўлиши учун кенг кўламда ўз фикрларини ёйиши ўта зарурдир.

Энди қуйида ҳизб лажналари сиёсий курашда қўллашлари мумкин бўлган айрим услубларни келтирамиз:

1) Ҳизб аъзоларига маълумотлар беради ва уларга бу маълумотларни тарқатишни юклайди.

2) Ҳалқаларда дарс олаётган дорисларга маълумотлар беради. Улардан бу маълумотларни тарқатиш талаб қилинмайди. Бироқ уларнинг бу маълумотларни тарқатишга ундайдиган ғайратлари қўзғатилади.

3) Лажналар барча одамлар билан, хусусан сиёсатчилар билан боғланади.

4) Лажналар парламент ва шунга ўхшаш ташкилотлар билан боғланади.

5) Лажналар боғланиш вазифасини ҳизб аъзолари ичидан алоқа боғлашга қодир бўлган шахсларга юклайди.

6) Ҳизбни гавдалантириб турувчи шахслар ҳизб номидан муайян боғланишларни амалга оширадилар. Улар «Ҳизбут Таҳрир фалон масалада қаттиқ туради, унинг раъйи қўйидагича» деб далиллар келтиришади.

7) Жамойи дарсни таъсир қилувчи услубда мавзуга боғлаб олиб бориладиган қилади.

8) Маърузачиларни ҳизб хоҳлаётган мавзуда баҳс-мунозарага тортади.

9) Чойхоналар каби умумий жамоат жойларида, муассасалар каби хос жамоат жойларида муайян мавзуда баҳс-мунозара учун мақсадли ўтиришлар ташкил этади.

Бу ва бунга ўхшаш услублар - уларга эргашиш учун - лажналар томонидан мақсадли тартиб сифатида қўлланилади. (Бу режаларни муайян тариқат билан тузиб чиқишга зарурат йўқ). Балки маҳаллий ва вилоят лажналари шунга ўхшаш ишларни бажариш учун мақсадли тартибларни тузиб чиқиши мумкин. Бироқ ҳизбий, идорий ва ижроий ишлар бир-биридан ажратиб қўйилади. Ҳизбий ишлар ҳизб бирлигини сақлаган ҳолда фақат қиёдатга хос бўлади. Аммо ижроий ва идорий ишларни эса барча лажналар ўз салоҳиятларига кўра амалга оширади. Ҳизбий амал ҳизбга, умматга ёки мабдага тааллуқли янги пайдо қилинган ишдир. Ундан бошқа ишлар эса идорий ёки ижроий ишлар доирасига киради.

Бинобарин услублар ва унга ўхшаш ишлар қиёдат тарафидан муайян режада тузиб берилишига эҳтиёж йўқ. Зеро, улар идорий ва ижройи ишлардан бўлиб, уларни ҳар бир лажна ўзи бажариши мумкин. Чунки ҳар бир лажнада ҳизбий ҳаёт гирдобига шўнғишга уларни лаёқатли қилиб қўядиган етарли имконият мавжуд. Бу ердаги масала ҳар бир лажнада намоён бўлиши лозим бўладиган ҳизбий фаолликка тааллуқлидир.

Мана шундай услублар орқали ва ҳизбийлардан маълумотлар олиб, бу маълумотларни бошқа лажналарга бериш орқали ҳизб фикрларининг кенг кўламда ёйилиши рўёбга чиққанидек, кенг қамровли тартибланиш ҳам рўёбга чиқади. Бунинг натижасида ҳизб ўз ғоясини амалга ошириш йўлида катта одимлар билан олдинга йўналади.

1955 йил
